

17 maart 2021

Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht

**Optimale BOA-inzet voor een betere
natuurbescherming en natuurbeleving,
provinciebreed!**

Inhoudsopgave

	Bladzijde
1. Samenvatting	3
2. Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht	4
2.1. Samenwerking natuurtoezicht	4
2.2. Jaarlijkse evaluatie	4
2.3. Werkwijze	4
3. Resultaten evaluatie	5
3.1. Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht	5
3.2. Organisatie	6
3.3. Financiering	6
3.4. Gezamenlijke Toezichtskalender	7
3.5. Coördinatie	8
3.6. Samenwerking Politie	12
4. BOA Registratie Systeem (BRS)	13
4.1. Conclusie	14
5. Gezamenlijke Toezichtskalender	15
5.1. Communicatie	15
5.2. Getalsmatig	15
5.3. Highlights	15
6. Enquête t.b.v. prioritering 2021	16
6.1. Conclusie	16
7. Aanbevelingen	16
7.1. Gezamenlijke Toezichtskalender	16
7.2. Coördinatie	17
7.3. BOA-loket	17
7.4. Groeimodel	17
7.5. BOA Registratie Systeem (BRS)	18
7.6. Registratie t.b.v. Gezamenlijke Toezichtskalender	18
8. Conclusie	18
9. Verschillende persberichten	19

1. Samenvatting

Op basis van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN) werken de provincie Utrecht, natuurbeheerders en de RUD Utrecht samen aan de uitvoering van het toezicht en de handhaving in natuurterreinen. Partijen bepalen jaarlijks gezamenlijk de prioriteiten en stemmen de programmering en planning af door middel van een Gezamenlijke Toezichtskalender. Op voorwaarde dat natuurbeheerders actief deelnemen aan het USN kent de provincie op basis van het Subsidiestelstel Natuur en Landschap (SNL) jaarlijks een toezichtbijdrage van € 17,- per ha aan de natuurbeheerders toe (totaal ca. € 340.000,- voor ca. 20.000 ha).

De impact van het Coronavirus COVID-19 in 2020 was enorm. Het raakte ons allemaal. Met de gezondheid van iedereen voorop, probeerden we in Nederland om het dagelijks leven zoveel als mogelijk door te laten lopen. Onderwijs thuis, online meetings en thuiswerken. En is het werk vanuit thuis niet te realiseren, dan zochten we naar een creatieve invulling om belangrijke werkzaamheden toch uit te kunnen voeren en tegelijk de eigen veiligheid en die van anderen te waarborgen. Dat is de taak waar we met z'n allen voor stonden en nog steeds voor staan.

Het Coronavirus gaf ook een andere dynamiek aan de samenwerking binnen USN. Nog veel meer mensen dan 'normaal', zochten de rust en afleiding van de natuur op. Om de zinnen te verzetten of om het huis even te ontvluchten. Begrijpelijk. Tegelijk legde dat een grotere druk op de bossen en natuurgebieden.

COVID-19 heeft ervoor gezorgd dat de provincie Utrecht, natuurbeheerders en de RUD Utrecht anders zijn gaan werken dan dat zij hadden voorgenomen. Door de prioriteiten anders te leggen waren partijen, tot op zekere hoogte, in staat om met de huidige BOA-capaciteit ervoor te zorgen dat bezoekers van onze natuur konden genieten.

Terugkijkend op 2020 durven partijen te stellen dat de samenwerking binnen het USN ook in deze crisissituatie een duidelijke meerwaarde had ondanks het feit dat de uitvoering van de Gezamenlijke Toezichtskalender duidelijk anders liep dan gepland. Partijen zijn zich bewust dat zij, onder de huidige bijzonder omstandigheden de samenwerking moeten versterken met gemeenten, politie, VRU e.a. om, vanuit een ieders eigen verantwoordelijkheid, bezoekers veilig te laten genieten van onze mooie natuurgebieden.

Verder bevat deze jaarrapportage de Gezamenlijke Toezichtskalender voor 2021 (bijlage 1) waarin, net zoals in 2019 en 2020, aan de naleving van de openstellingsregels, afvalstort en stroperij prioriteit wordt geven. Hoewel de laatste twee niet onder de systematiek van de SNL vallen, wordt voorgesteld om ook in 2021 hierin gezamenlijk op te trekken.

Ondanks dat het Coronavirus COVID-19 nog steeds onder ons is, willen de partners in 2021 gecoördineerd en gezamenlijk te werk gaan met de prioriteiten en activiteiten die in de Gezamenlijke Toezichtskalender voor 2021 zijn vastgelegd. De gezamenlijke uitvoering en de resultaten daarvan worden gemonitord en geëvalueerd. Op deze manier kan de samenwerking in de komende jaren steeds verder worden verbeterd en kunnen nieuwe prioriteiten in beeld komen.

2. Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN)

In 2017 heeft de provincie Utrecht onderzoek laten doen om te komen tot een adequaat niveau van toezicht en handhaving in opengestelde natuurterreinen en het buitengebied. Onderdeel van het onderzoek was ook de doelmatige besteding van de door Provinciale Staten van Utrecht beschikbaar gestelde middelen. Deze middelen betroffen enerzijds € 250.000,- per jaar structureel voor 3 fte extra BOA-capaciteit bij de RUD Utrecht voor toezicht en handhaving in natuurterreinen en het buitengebied (o.b.v. Coalitieakkoord 2015-2019) en anderzijds € 340.000,- per jaar structureel voor de verbetering van het toezicht en de handhaving in natuurterreinen (o.b.v. Amendement 'Veilige natuur'). In het eindrapport van het onderzoek zijn denkrichtingen aangegeven voor de invulling van de samenwerking tussen natuurbeheerders, RUD en provincie, en de inzet van de € 340.000,-.

Naar aanleiding van het eindrapport heeft de provincie Utrecht begin 2018 de natuurbeheerders in Utrecht en de RUD Utrecht benaderd om op basis van de denkrichtingen een keuze te maken voor de invulling van de samenwerking en de inzet van de € 340.000,-. Dit heeft begin 2019 geresulteerd in de vaststelling van het 'Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN)'. Gekozen is om vanuit de denkrichting 'afgestemd optreden, iedereen betaalt mee' samen te werken.

2.1. Samenwerking natuurtoezicht

Provincie, natuurbeheerders en RUD Utrecht bepalen jaarlijks gezamenlijk de prioriteiten voor het natuurtoezicht (toezicht in natuurterreinen) en stemmen de programmering en planning van het toezicht af door middel van een Gezamenlijke Toezichtskalender. Partijen voeren het toezicht deels samen uit. Op basis van de Toezichtskalender worden gezamenlijke toezichts- en handhavingsacties uitgevoerd. In de Toezichtskalender voor 2020 kregen onderstaande toezichtthema's prioriteit:

1. Naleving openstellingsregels

- a. Loslopende honden
- b. Mountainbikers
- c. Ruiters
- d. Wandelen buiten paden + betreden niet opengestelde terreinen + verblijf na zonsondergang (inclusief kamperen, hangjongeren, vuur maken, etc.)
- e. Motorcrossers

2. Afvalstort

3. Stroperij (wild- en houtstroperij)

Afvalstort en stroperij vallen niet onder het Subsidiestelsel Natuur en Landschap op grond waarvan particuliere eigenaren en terreinbeheerders een toezichtbijdrage van € 17,- per hectare ontvangen. Desondanks zijn deze thema's als gezamenlijke prioriteiten naar voren gekomen en kunnen/zullen de groene partners daar, met instemming van de provincie als subsidieverstrekker, mede uitvoering aan geven.

Partijen maken bij de samenwerking gebruik van de in de voorbije jaren al gerealiseerde strategische, tactische en operationele overleggen binnen de provincie, waarbij ook politie en andere organisaties zijn aangesloten. De algemene, procesmatige regie voor het USN ligt bij de Groene regisseur van de provincie. De RUD Utrecht coördineert steeds samen met één of meer natuurbeheerders de gezamenlijke toezicht- en handhavingsactiviteiten. De RUD is ook verantwoordelijk voor het 'BOA-loket' dat zorgdraagt voor de coördinatie van de inzet van de beschikbare BOA-capaciteit en een verzamelpunt is van toezichtinformatie. Natuurbeheerders kunnen zich tot het BOA-loket wenden voor de inzet van BOA's. Dit geldt in het bijzonder voor (kleine) beheerders die zelf niet over BOA-capaciteit beschikken.

De provincie kent vanaf 2019 op basis van de SNL jaarlijks een toezichtbijdrage van € 17,- per ha aan de natuurbeheerders toe (totaal ca. € 340.000,- voor ca. 20.000 ha) op voorwaarde dat zij actief deelnemen aan het USN. Alle natuurbeheerders die subsidie ontvangen, doen mee aan het USN. De bestaande natuurcollectieven (Natuurcollectief en Unie van Bosgroepen) en het UPG dragen er zorg voor dat ook de kleine beheerders zijn aangesloten. De provincie stelt jaarlijks aan de RUD € 250.000,- beschikbaar voor 3 fte BOA-capaciteit en € 50.000,- voor invulling van de coördinatie rol.

2.2. Jaarlijkse evaluatie

Jaarlijks vindt op ambtelijk en bestuurlijk niveau een evaluatie van het toezicht, de handhaving en de samenwerking plaats en wordt mede op basis daarvan een nieuwe Gezamenlijke Toezichtskalender vastgesteld.

2.3. Werkwijze

In het Strategisch overleg Toezicht en Handhaving buitengebied hebben betrokkenen¹ afspraken gemaakt over de wijze waarop de jaarlijkse evaluatie uitgevoerd moet worden. De focus dient niet alleen te liggen op de data verkregen uit BRS, de Toezichtskalender en de enquête voor de prioriteiten voor het komende jaar, maar moet ook inzicht geven hoe de direct betrokkenen vinden dat het gaat. Functioneert die Toezichtskalender? Doet iedereen eraan mee? Zijn de onderwerpen goed gekozen of niet? Etc. Daarom wordt bijvoorbeeld in het

¹ NM, UL, Bosgroepen, Natuurcollectief, UPG, Den Treek, RUD Utrecht en de Provincie Utrecht.

evaluatieformulier gevraagd om een mening te geven over het functioneren van de belangrijkste onderdelen (organisatie/ financiering, Gezamenlijke Toezichtskalender en de coördinatie) van het USN. Onder de direct betrokkenen is het evaluatieformulier (bijlage 2) en het enquêteformulier (bijlage 3) uitgezet. Door de coronacrisis stonden en staan natuur- en recreatiegebieden in heel Nederland in een ander daglicht. De behoefte aan ontspanning of juist inspanning in de vrije natuur is in de afgelopen periode groot geweest. In de provincie Utrecht, voor een groot deel relatief dicht bevolkt, speelde deze trend mogelijk nog sterker. Het toegenomen gebruik en de hiermee gepaard gaande overlast heeft ertoe geleid dat in de enquête over 2020 een aanvullende onderzoeksvraag is opgenomen. Aan de deelnemers is gevraagd welke gevolgen de toename van het aantal bezoekers heeft gehad.

Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Utrechts landschap en de RUD Utrecht hebben deze zelfstandig of i.o.m. de toezichthouders/BOA's ingevuld. Bosgroepen, Natuurcollectief en UPG zijn hierbij als intermediair opgetreden voor hun achterban (de terreineigenaren).

Het door de BOA-coördinator van de RUD Utrecht gegenereerde overzicht uit BRS en de Gezamenlijke Toezichtskalender dienen inzicht te geven in de getalsmatige registraties van wat de BOA's van de verschillende werkgevers in 2020 hebben uitgevoerd onder de vlag van het USN.

3. Resultaten evaluatie

3.1. Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht

Het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN) en de Gezamenlijke Toezichtskalender gaan initieel over de samenwerking tussen (de toezichthouders en BOA's van) particuliere eigenaren, terreinbeheerders en RUD Utrecht, vanwege de toezichtbijdrage die eigenaren/terreinbeheerders van de provincie ontvangen.

Het hogere doel van de jaarlijkse Gezamenlijke Toezichtskalender is: 'Optimale BOA-inzet voor een betere natuurbescherming en natuurbeleving, provinciebreed!' In de term 'natuurbeleving' liggen ook recreatie en gastheerschap besloten: bezoekers moeten zich welkom voelen en veilig kunnen recreëren. Het gaat erom toezicht dáár uit te voeren en gastheerschap dáár te uiten, waar dat het meeste rendement oplevert voor natuurbescherming en natuurbeleving door bezoekers/recreanten. Dit betekent dat bepaalde gebieden accent kunnen/zullen krijgen. En ook dat toezichthouders soms toezicht zullen uitvoeren op andermans terrein, als daarmee de grootste winst kan worden geboekt.

Het hogere doel impliceert een betere, of zo optimaal mogelijke verdeling van de aanwezige BOA- en toezichtcapaciteit, uiteraard met ruimte voor flexibiliteit als er situaties zijn die daarom vragen.

Zoals eerder gesteld, stonden door de coronacrisis natuur- en recreatiegebieden in heel Nederland in een ander daglicht. De behoefte aan ontspanning of juist inspanning in de vrije natuur is in de afgelopen periode groot geweest. In onze mooie provincie Utrecht, voor een groot deel relatief dicht bevolkt, speelde deze trend mogelijk nog sterker.

De toenemende drukte in de natuur- en recreatiegebieden betreft een trend die al langer speelt (enkele jaren) en ook in meer provincies.² Door het coronavirus is deze trend nu veel zichtbaarder geworden. De behoefte aan groene buitenruimte om in te bewegen is enorm toegenomen. Op het land, maar zeker ook op het water, hebben recreanten hun toevlucht gezocht. En waar het vroeger wellicht met pieken ging (bijv. op zondagmiddag), was het nu structureel druk.

Deze toegenomen belangstelling voor de natuur- en recreatiegebieden maakt aan de ene kant trots, omdat bezoekers de natuur dichtbij (extra) waarderen.

Het belang van natuur staat hiermee onmiskenbaar op de kaart. Het baart aan de andere kant ook zorgen, vanwege de overlast die gepaard is gegaan met de toegenomen aantallen bezoekers. Het intensiever(re) ruimtegebruik bestond vooral uit drukte bij entrees (o.a. parkeerdruktes), meer picknicken, barbecueën, meer sportief gebruik door individuele sporters en (georganiseerde) groepjes. Veel meer belangstelling voor watersport(bootjes).

An sich hoeft een intensiever gebruik van de groene ruimte geen overlast tot gevolg te hebben (het is juist ook positief). Echter, als gevolg van de toegenomen drukte is door natuurbeheerders ook overlast waargenomen. Een deel van de overlast kwam door een specifieke doelgroep, die is omschreven als: 'Mensen die normaal niet in de natuur komen'. En 'mensen die minder bekend waren met de natuur'. Corona heeft er deels voor gezorgd dat het huiselijk gebeuren zich naar buiten heeft verplaatst. Dat was ook zichtbaar: 'Ze kenden de regels niet en gedroegen zich anders dan normale bezoekers'. Voorbeelden waren: muziek luid aan een speaker door het bos, picknicken op plekken die hiervoor niet bedoeld waren, en lopen door gebieden die hiervoor evenmin bedoeld waren (bijv. waterwingebied). Specifiek is ook de groep jongeren genoemd, omdat de natuur (ook) voor hen een podium was om elkaar te ontmoeten, vaak vanwege onvoldoende activiteiten en evenementen in de stad, met overlast tot gevolg.

Dit alles heeft ervoor gezorgd dat de provincie Utrecht, natuurbeheerders en de RUD Utrecht anders moesten gaan werken dan in de Gezamenlijke Toezichtskalender 2020 was voorgenomen.

² Getuige ook de uitzending van televisieprogramma De Monitor 'Van wie is de natuur?' van 7 september 2020.

Om TBO's en landgoedeigenaren en de groene BOA's een hart onder de riem te steken onder deze bijzondere omstandigheden, bezocht gedeputeerde Arne Schaddelee landgoed Eyckenstein. Daar ging hij in gesprek met eigenaar Otto van Boetzelaer en Joppe Knoppers, BOA van de RUD Utrecht. Voor zowel de terreineigenaren en de BOA's zijn het hele drukke weken en weekenden geweest. Zonder hun inzet zou de natuur op de Utrechtse Heuvelrug totaal onder de voet gelopen zijn.

3.2. Organisatie

De projectleden zijn unaniem van mening dat het aantal in het samenwerkingsmodel benoemde specifieke overleggen onder normale omstandigheden volstaat. Het online vergaderen is gemeengoed geworden. De uitwisseling van informatie tussen de betrokken partijen is daardoor niet in de knel gekomen. Kijkend naar de problematiek, dan was het beter geweest wanneer partijen wat vaker (eens per kwartaal) structureel met elkaar hadden overlegd i.p.v. de vele ad-hoc overleggen. Niettemin kwalificeren zij de overleggen in termen van efficiëntie, voorbereiding, gespreksleiding en verslaggeving/opvolging als goed tot uitstekend. Ook zijn zij erg tevreden over de opvolging van de gemaakte afspraken.

3.3. Financiering

De provincie is nagekomen wat in de projectvisie is opgenomen en door de gedeputeerden is vastgesteld: de middelen zijn in de begroting beschikbaar gesteld en de uitbetaling aan de individuele eigenaren/beheerders op basis van de Subsidieverordening natuur en landschapsbeheer 2016 (SVNL 2016) is in alle gevallen naar wens van partijen verlopen. Alle partijen geven aan voldaan te hebben aan de voorwaarde van certificering. In de SVNL-subsidiëring zijn lichte procesvoorwaarden opgenomen, om realisatie van de gezamenlijk gekozen ontwikkelingsrichting (richting III 'Afgestemd optreden, iedereen betaalt mee') met de toezichtbijdrage te verzekeren. Dat is in ieders belang (geen freeriders). Eén van de voorgestelde lichte procesvoorwaarden is, dat de toezichthoudende activiteiten van de subsidie ontvangende partij zijn opgenomen in (terreinbeheerders die provincie breed verschillende terreinen beheren), dan wel zijn afgestemd met (terreinbeheerders met één terrein) de Gezamenlijke Toezichtskalender voor toezicht, handhaving en gastheerschap van de gezamenlijke groene partners. Alle partners zijn actief betrokken bij het opstellen en het uitvoeren van de Gezamenlijke Toezichtskalender. De uitvoering van de gezamenlijke Toezichtskalender was als gevolg van de Coronapandemie wel veel lastiger dan in 2019. Als kanttekening wordt, net als tijdens de evaluatie over 2019, opgemerkt dat het voor samenwerking en draagvlak belangrijk is dat niet altijd dezelfde partijen initiatieven ontplooiën voor het uitvoeren van gezamenlijke acties, maar dat ook andere partijen zich opwerpen. Het is wenselijk dat onderzocht wordt op welke wijze particuliere landgoedeigenaren met en zonder eigen BOA's meer betrokken kunnen worden bij dit proces.

Betrokkenen geven aan dat zij natuurtoezicht in het kader van de Gezamenlijke Toezichtskalender actief uitdragen naar achterbannen c.q. stimuleren. Zij motiveren achterbannen tot toezicht en deelname aan gezamenlijke activiteiten in het kader van de Gezamenlijke Toezichtskalender. Dit is niet veranderd ten opzichte van 2019.

3.4. Gezamenlijke Toezichtskalender

De partijen geven aan dat de gekozen prioriteiten in de Gezamenlijke Toezichtskalender volstaan en dat deze ook voor 2021 kunnen gelden.

Gelet op de verschillende kabinetsbesluiten in relatie tot het Coronavirus waren gezamenlijke handhavingsacties onder de vlag van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN), na een mooie start, vanaf begin maart niet echt wenselijk meer. Dit liet onverlet dat met name in het buitengebied de aanwezigheid van groene BOA's eens te meer gewenst was. Met name met goed weer trokken veel mensen er op uit om te genieten van de natuur.

Vanuit dat gegeven waren de Groene BOA's preventief aanwezig in het buitengebied. Niet dat zij direct mensen gingen aanspreken (dit gelet op eigen veiligheid en verspreidingsrisico's), maar wel om het veiligheidsgevoel in het buitengebied te vergroten. Om te voorkomen dat eenieder in hetzelfde gebied preventief ging surveilleren, heeft de BOA-coördinator dit via de verschillende App groepen zoveel mogelijk afgestemd. Op deze manier konden we in deze unieke periode (kabinetsbesluit) een zo goed mogelijk antwoord geven op onze gezamenlijke taak. Als BOA's iemand moesten corrigeren was het advies 'doe maatwerk bij de uitvoering'. Het idee was dat het vooral belangrijk was dat mensen zien dat er toezicht is en dat de Groene BOA's een beetje weten wat er zich buiten afspeelt.

Veel parkeerterreinen bij natuurgebieden in de provincie Utrecht waren tijdens de eerste lockdown afgesloten voor autoverkeer. Burgemeesters vreesden grote drukte in de bossen. Aan de eis van anderhalve meter afstand is niet te voldoen op drukke parkeerplaatsen.

Ondanks dat COVID-19 de samenwerking soms lastig en soms onmogelijk maakte, gaven partijen zo goed en zo kwaad als het ging uitvoering aan de Gezamenlijke Toezichtskalender.

Op hoofdlijnen kan gesteld worden, dat veel van de geplande activiteiten van de Gezamenlijke Toezichtskalender door alle maatregelen om het virus in te dammen niet gezamenlijk zijn opgepakt, maar dat partijen daar individueel uitvoering aan hebben gegeven. Daardoor hebben de gekozen prioriteiten wel de aandacht en uitvoering gekregen die voorzien was. De partijen zijn wel van mening dat aanvullende afspraken noodzakelijk zijn om de uitvoering nog verder te verbeteren. Het belangrijkste verbeterpunten zijn:

- Eerder in het jaar acties plannen en taakverdeling beleggen bij partijen;
- Het draagvlak van de Gezamenlijke Toezichtskalender onder zowel fac met een eigen (vrijwillige) BOA als de particuliere landgoedeigenaren zonder eigen BOA te vergroten. Partijen denken dat te bereiken door deze doelgroep veel meer dan nu het geval is te betrekken bij de globale planning van acties over het jaar. Om het draagvlak nog verder te vergroten is het gewenst dat zij structureel geïnformeerd

worden over acties die hebben plaatsgevonden. In deze terugkoppeling wordt hen gewezen op de mogelijkheid om via het BOA-loket feedback te geven die gebruikt kan worden voor toekomstige acties.

Corona zou een valide oorzaak kunnen zijn voor een verminderd enthousiasme. Door de omschakeling verdwijnen deels gekozen patronen en moest er binnen het Samenwerkingsmodel worden gezocht naar een nieuwe balans. Daarbij is vooral gekeken naar wat wél kon, ook al was de impact gering. Succes was een belangrijke voorwaarde voor enthousiasme en zorgde ook versneld voor een nieuwe balans. Ieder heeft een eigen rol binnen het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Eenieder vertegenwoordigt niet alleen een organisatie maar ook een standpunt, mening, doel. Door de Coronacrisis kon een bepaalde nonchalance ontstaan waardoor samenwerken niet de hoogste prioriteit had. Partijen waren hierop alert en speelden hun rol met bravoure en daardoor was het mogelijk om ook onder deze bijzondere omstandigheden resultaten te boeken.

3.5. Coördinatie

A) Groene regisseur

Een belangrijk deel van de coördinatie ligt bij de Groene regisseur van de provincie Utrecht.

- o Partijen zijn over het algemeen zeer tevreden hoe de coördinatie wordt opgepakt.
- o T.a.v. zijn rol wat betreft de coördinatie van de jaarlijkse enquête en evaluatie wordt als aandachtspunt meegegeven om meer te benadrukken wat de rol is van deze jaarlijkse enquête.
- o T.a.v. zijn rol wat betreft de coördinatie/ aanjagen en opstellen van de Gezamenlijke Toezichtskalender wordt als aandachtspunt meegegeven om partijen meer proactief en eerder in het jaar op te roepen om acties te initiëren, te monitoren en hierop aan te sturen.
- o Partijen zijn tevreden over zijn rol wat betreft de coördinatie op de communicatie. Zo is in de pers in 2020 uitgebreid aandacht besteed aan diverse acties, zoals loslopende honden en de drukte in de natuur.

B) RUD Utrecht

De operationele coördinatie door de RUD Utrecht houdt in: zorgen dat de in de Gezamenlijke Toezichtskalender opgenomen uitvoerende activiteiten en gezamenlijke toezicht- en handhavingsacties planmatig worden voorbereid en uitgevoerd en dat resultaten en leerervaringen van gezamenlijke acties worden bijgehouden en vastgelegd in een korte rapportage per actie.

- o Partijen zijn van mening dat de operationele coördinatie in goede handen is bij de RUD Utrecht. Als verbeterpunten worden voorgesteld om alle partners binnen USN te stimuleren om meer initiatieven te ontplooiën tot gezamenlijke acties en zorg te dragen voor een terugkoppeling.
- o Partijen vinden ook dit jaar dat het themahouder- en trekkerschap per thema van de Gezamenlijke Toezichtskalender door een BOA-organisatie samen met RUD Utrecht redelijk functioneert. Wel is er behoefte aan (sturende) regie door de RUD Utrecht bij het voorbereiden en uitwerken van de gezamenlijke acties. Als tip wordt meegegeven om in het vervolg te werken met een vast protocol om de uit te zetten acties (thema's) makkelijker te kunnen beleggen bij een (aangewezen) themahouder.

C) BOA-loket

Aan het eerst beoogde doel van dit loket, namelijk voorzien in de specifieke behoefte van particuliere landgoedeigenaren en TBO's aan BOA-capaciteit, is aandacht besteed door het opstellen van een factsheet (bijlage 4) en het verspreiden daarvan onder de leden van UPG, Natuurcollectief Utrecht en Unie van Bosgroepen. In deze factsheet wordt aangegeven hoe particuliere landgoedeigenaren beroep kunnen doen op extra BOA-toezicht als daar volgens hen concrete aanleiding voor is. Tijdens een intakegesprek zal de BOA de wensen in kaart brengen om vervolgens het extra BOA-toezicht in samenspraak met de particuliere landgoedeigenaar vorm te geven.

- o Over de samenwerking met de drie BOA's-landelijk gebied van de RUD Utrecht is men tevreden.

Op de vraag of het tweede beoogde doel van dit loket (informatie/meldingen in ontvangst nemen, analyseren en zorgen dat er gepast (inhoudelijk en qua urgentietermijn) opvolging aan wordt gegeven), bereikt wordt, geven alle partijen aan dat zij dit niet goed kunnen beoordelen. De meerwaarde, los van het adequaat opvolgen van meldingen, zit ook in het vergaren van kennis en ervaringen om informatieverricht te kunnen handhaven en acties te plannen.

- o Bij het BOA-loket zijn 6 meldingen binnengekomen en een aantal verzoeken om informatie.
- o Een regelmatige en juiste terugkoppeling richting zowel de melder als alle andere partijen die betrokken zijn bij het USN is gewenst.

BOA Lex Knoops houdt toezicht in het buitengebied en vertelt hierover bij RTV Utrecht. 'Het buitengebied' houdt ook in: landgoederen. Daarom zie je hem hier met Jim van Notten bij Huis te Maarn.

D) Groeimodel

Natuurbeheerders maken zich al langer zorgen over de toenemende druk op natuurgebieden. Gelet op de huidige en toekomstige maatregelen die het kabinet treft om het virus in te dammen, zien de natuurbeheerders en hun boa's dat steeds meer bezoekers van huis gaan en de natuurgebieden ingaan. Deze toename (soms meer dan 30%) in drukte vindt met name in de weekenden en de woensdagmiddagen plaats. N.a.v. deze constatering hebben partijen het initiatief genomen om het signaal 'Drukke in de natuurgebieden' onder de aandacht te brengen bij de VRU. Op basis van onze gedeelde³ zorg is i.s.m. de operationeel leider van het ROTCovid-19team van de Veiligheidsregio een voorstel (bijlage 5) opgesteld met mogelijke oplossingen voor de problemen. Deze is in het ROT behandeld met als resultaat dat de VRU via het Regionaal beleidsteam (RBT) de gemeentes dringend heeft verzocht:

1. Om de communicatieboodschap 'Recreër in je eigen omgeving' actief onder de aandacht te brengen van haar inwoners om zodoende de natuurgebieden te ontlasten;
2. Om in overleg met natuurbeheerders en in samenspraak met hen op zoek te gaan naar passende (lokale) oplossingen voor met name de parkeer- en verkeersproblematiek bij en rondom de natuurgebieden;
3. Verder is met de VRU afgesproken dat er een actiecentrum natuur wordt opgericht met deelname vanuit natuurbeheerders, provincie Utrecht e.a. dat op basis van een actueel beeld van de drukte en problemen in natuurgebieden snel goede besluiten kan nemen om overlast te beperken of op te lossen.

Eén van onze aandachtspunten uit het voorstel was de informatievoorziening richting zowel alle betrokken partners als richting de bezoekers van de natuurgebieden in onze provincie. Nu door coronamaatregelen veel andere uitjes lastig zijn, blijkt een natuurgebied opzoeken voor velen een aantrekkelijk alternatief. Het geeft een dubbel gevoel. Hier en daar waren er problemen met overvolle parkeerplaatsen, incidenten tussen bezoekers en was er extra afval. Tegelijkertijd is het ook hartverwarmend om te zien welke betekenis natuur inneemt in ons leven, nu onze leefwereld tot de kern wordt teruggebracht. Ten aanzien van de drukte past ook een relativering. Ja, op een aantal hotspots is het regelmatig te druk. Maar op andere plekken valt dat enorm mee.

³ Het NPUH, heeft als een van de partners van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht, het signaal van de natuurbeheerders richting de VRU omgezet in een brandbrief richting de VRU

De parkeerplaatsen, zoals hier in de natuurterreinen rondom Soest en Baarn, stonden het afgelopen jaar regelmatig bomvol. Met moeite was er nog een plekje te vinden.

BOA's van de natuurbeheerder geven sinds het uitbreken van deze pandemie hun bevindingen t.a.v. drukte in de natuur tijdens het weekend door aan de BOA-coördinator, die deze informatie samenvoegt en doorgeleidt naar hen die op basis van deze informatie beslissingen kunnen nemen.

Voor de bezoekers van de natuurterreinen heeft de provincie de druktemonitor ontwikkeld. De druktemonitor is een online kaart waarop je in één oogopslag ziet waar het rustig, gemiddeld of druk is. Met de monitor, een pilotproject, wil de provincie bijdragen aan de spreiding van het bezoek aan de provincie Utrecht, zodat bezoekers er ook in deze veranderde omstandigheden verantwoord met elkaar op uit kunnen. De actuele informatie op de kaart komt van lokale experts, zoals o.a. BOA's en ondernemers in de recreatie- en horecasector, beheerders van recreatie-terreinen of toezichthouders.

In vervolg op deze gesprekken, werken verschillende partijen, waaronder de grote natuurbeheerders, VRU, politie, de gemeente Utrechtse Heuvelrug, RUD Utrecht, de provincie en NPUH aan een actieplan. Partijen zijn het erover eens dat het zware tijden zijn voor de natuur, BOA's, natuurbeheerders maar ook voor de bezoekers. Alleen door goed met elkaar samen te werken, denken partijen in staat te zijn om wat aan de drukte in de natuur te kunnen doen. Gelet op het komende broedseizoen wordt gewerkt aan een actieplan met daarin de pijlers 1) Communicatie 2) Informatie en 3) Maatregelen. Partijen verwachten dat een gezamenlijk aanpak zeker zal helpen, maar of zij in staat zijn om het probleem in zijn geheel op te lossen is een utopie.

2020 is vooral gebruikt om samen met de direct betrokkenen verder te werken aan de onderlinge samenwerking en deze te versterken. Waar mogelijk is echter bij de concrete voorbereiding en uitvoering van toezichtacties en toezichtprojecten ook afstemming en samenwerking gezocht met toezichthouders en (groene) BOA's van andere partners die binnen de provincie Utrecht werkzaam zijn. In 2020 hebben de gemeenten met eigen groene BOA's, zoals Rhenen, Baarn en Soest, zich aangesloten bij het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Hierin worden zij geïnformeerd over het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. In 2021 worden zij meer betrokken bij de Gezamenlijke Toezichtskalender en acties en projecten die worden voorbereid en uitgevoerd en waarvoor een beroep op hun medewerking kan/zal worden gedaan.

2021 is erop gericht om te onderzoeken op welke wijze o.a. wegbeheerders, waterschappen, gemeenten, hengelsportverenigingen en faunabeheer/WBE's kunnen aansluiten bij het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht.

Wie gaat recreëren in de Utrechtse natuur kan een BOA tegenkomen. BOA's beschermen de natuur en zorgen ervoor dat iedereen veilig kan recreëren. Zij hebben zich extra ingespannen om, samen met de andere BOA's van de natuurbeheerders, ervoor te zorgen dat bezoekers op een veilige wijze konden genieten van de mooie natuurgebieden in onze provincie Utrecht. Ook al is de provincie Utrecht niet de werkgever van de BOA's van terreinbeherende organisaties en particuliere landgoedeigenaren met eigen BOA's, zijn we ze wel zeer erkentelijk voor deze extra inzet. Om geen onderscheid te maken en 'dubbele beloningen' te vermijden is besloten om aan alle circa 50, in buitengebieden werkzame BOA's (ongeacht wie hun werkgever is) een incidentele bonus van 100 euro toe te kennen.

BOA Addy de Borst van Utrechts Landschap ontving namens alle andere BOA's, werkzaam onder de vlag van het USN, de BOA-cadeaubon van gedeputeerde Arne Schaddelee (Link).⁴

Eind december reikte wethouder Peter de Rooij van de gemeente Rhenen samen met gedeputeerde Arne Schaddelee het eerste Nationaal Park embleem symbolisch uit aan teamleider en BOA Rein Zwaan van Staatsbosbeheer. Daarmee markeren partijen dat alle vijftig groene BOA's van het Utrechts Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, gemeente Rhenen, de RUD en Recreatie Midden-Nederland zowel het logo van hun eigen organisatie als van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug dragen. Een mooie stap naar meer herkenbaarheid van het Nationaal Park voor bezoekers.

Het Nationaal Park embleem bekrachtigt de samenwerking van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht dat gestart is in 2019. Met het Nationaal Park embleem zijn de BOA's allemaal herkenbaar en daarmee wordt de onderlinge verbondenheid versterkt.⁵

---

⁴ https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/bonus-voor-de-boas?utm_campaign=bb8a4584b7-NIEUWSSERVICE&utm_medium=email&utm_source=Nieuwsservice&utm_term=0_63bf64868c-bb8a4584b7-404123442

⁵ <https://www.np-utrechtseheuvelrug.nl/bericht/groene-boas-trotse-dragers-van-nationaal-park-embleem/>

3.6. Samenwerking politie

Vooraf op uitvoeringsniveau is de politie een belangrijke partij in het toezicht. Ze heeft een wettelijke milieutaak, met toezicht en handhaving als één van de deeltaken. De politie speelt een cruciale rol bij informatie-uitwisseling en bij ondersteuning bij calamiteiten en vervult een voortrekkersrol bij de aanpak van (milieu)criminaliteit in het buitengebied. Ook heeft de politie een actieve taak in het reguliere BOA-overleg.

In de evaluatie over 2019 gaven partijen aan dat er over de geleverde capaciteit van de politie, inbreng van kennis en het maken van structurele afspraken, zorgen zijn. Om de samenwerking met de politie en de groene partners in de provincie Utrecht in 2020 een boost te geven, is met de korpsleiding van de politie bestuurlijk overleg gevoerd waarin partijen samen op zoek gingen naar oplossingen om de samenwerking tussen Blauw en Groen te verbeteren. In het bestuurlijk overleg zijn verschillende samenwerkingsafspraken gemaakt, die hebben geleid tot meer structurele samenwerking tussen Blauw en Groen. Om de samenwerking nog verder te brengen, is echter nog meer inhoudelijke en praktische afstemming nodig. Deze heeft met name betrekking op het realiseren van één vast aanspreekpunt binnen de politie én de (milieu)bemensing binnen de verschillende basisteams. In dat overleg is aangegeven dat er een dienstopdracht ligt aan basisteams om op strategisch niveau te bepalen welke leefbaarheids- en veiligheidsproblemen worden aangepakt en met welke inzet partijen daaraan bijdragen. De vorm van deze samenwerking wordt vastgelegd in handhavingsarrangementen. Dit vormt het lokale kader voor de uitvoering van operationele regie.

T.a.v. de (milieu)bemensing binnen de verschillende basisteams herkent de politie zich in onze zorg. Er zijn veel vacatures die maar mondjesmaat worden ingevuld. Personele wisselingen binnen de politie en de grote regio's waarin ze moeten werken maken dat opgedane kennis moeilijk is vast te houden. Het handhavingsarrangement moet gaan helpen bij het goed inrichten van het gearaamte.

Hoewel de taken van de politie tijdens de coronacrisis sterk uiteenlopen, springen er enkele elementen uit: het (direct en indirect) beschermen van de zwakken en kwetsbaren in de samenleving, het bevorderen en handhaven van vrede en sociale orde, en de handhaving van de anticoronaregels zoals die van de anderhalve meter afstand. Momenteel is in de Gebiedsgebonden Politiezorg (GGP) sprake van een onderbezetting en van andere factoren die leiden tot inzetbaarheids- en inplanbaarheidsvraagstukken, waardoor grote rooster- en werkdruk ontstaat. Dit alles heeft gevolgen voor de samenwerking tussen Blauw en Groen.

Wel merken de natuurbeheerders, RUD Utrecht en de provincie op niet verantwoordelijk te zijn voor openbare orde en veiligheid. De verantwoordelijkheid voor het veiligheidsbeleid op lokaal niveau ligt bij de gemeente.

Eind oktober 2020 vond het langverwachte bestuurlijk overleg plaats vanuit de gezamenlijke lobby van de particuliere groene BOA werkgevers (FPG, Leisurelands, Sportvisserij Nederland, De Landschappen, De Jagersvereniging, Natuurmonumenten) met de minister van Justitie en Veiligheid. Naast bespreking van de voortgang van het plan van aanpak voor verbetering van toezicht en handhaving in het buitengebied (capaciteit, facilitering, opleiding en samenwerking) stond ook de drukte in natuur en buitengebieden tijdens Corona op de agenda. Door intensieve inzet van groene BOA's de afgelopen maanden, in combinatie met verwachte

aanhoudende drukte in het buitengebied/natuurgebieden ontstaan op bepaalde plekken knelpunten in de bezetting van toezichtrooster en aanpak van specifieke overtredingen/overlast. De minister gaf in het gesprek aan deze zorg en hulpvraag serieus te nemen. In dat overleg is aangegeven dat 'allereerst gepoogd moet worden met de lokale contacten tot een oplossing te komen en de oplossing voor knelpunten, zeker als deze van capacitaire aard zijn, gevonden moeten worden in de samenwerking van groene BOA's met de lokale politie, waaronder afspraken over gezamenlijk optreden, assistentie en/of opvolging. Indien nodig zal vanuit de landelijke portefeuille BOA zeker actie worden ondernomen om het belang van samenwerking en oplossing van knelpunten – via de hoofden operatiën in de eenheden - onder de aandacht te brengen'.

4. BOA Registratie Systeem (BRS)

Het BOA Registratie Systeem, afgekort BRS, wordt door buitengewone opsporingsambtenaren gebruikt om hun ambtelijke bevindingen vast te leggen en die (ter uitoefening van hun taak) te delen met collega opsporingsambtenaren. Registratie in BRS vindt plaats ten behoeve van de BOA zelf, de werkgever, politie, justitie en overige opsporingsdiensten.

Om de omvang en verspreiding van bevindingen in de provincie Utrecht inzichtelijk te krijgen, is aan de BOA-coördinator van de RUD Utrecht gevraagd om BRS te raadplegen. In zijn rol als BOA-coördinator heeft hij de rechten om alle meldingen van BOA's van de terreinbeherende organisaties (TBO's), zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap en de particuliere landgoedeigenaren, met eigen BOA's en de RUD Utrecht in te zien.

Uit BRS zijn de volgende gegevens gegenereerd:

Strafbare gedraging	Constatering		PV		Opmerkingen		Thema
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	
Verboden voor loslopende hond	1612	909	453	226			1.a
Zich bevinden met een hond in verboden gebied	321	61	37	16			
Zich bevinden na zonsondergang in het bos	1034	299	213	24			1.d.
Fietsen met mountainbike waar dit verboden is	1667	228	341	60			1.b
Zich begeven buiten de wegen/paden	583	122	54	28			
Zich bevinden met een paard waar dit verboden is	42	8	1	1			1.c
Zich bevinden met paard buiten route	119	42	10	10			1.c
Betreden rustgebied waar dit verboden is	376	80	117	23			1.d
Rijden met een crossmotor waar dit verboden is	12	3	0	1			1.e
Cross-sporen aangetroffen in het bos	4	4					1.e
Tuinafval storten in het bos	22	42		6	niet opgeteld is afval hennep en afval geregistreerd onder Wet milieubeheer	Ook 33 maal storten hennep afval en 21 maal storten sloop en huishoudelijk afval geconstateerd	2
Visserijwet	982	460	21	23		Bij 367 controles was alles in orde !!!	3
Overig							
Negeren parkeerverbod	310	68	168	38		Geen speerpunt	
Negeren geslotenverklaring	251	68	199	56		Geen speerpunt	

Bij het raadplegen van BRS is een aantal kanttekeningen te maken:

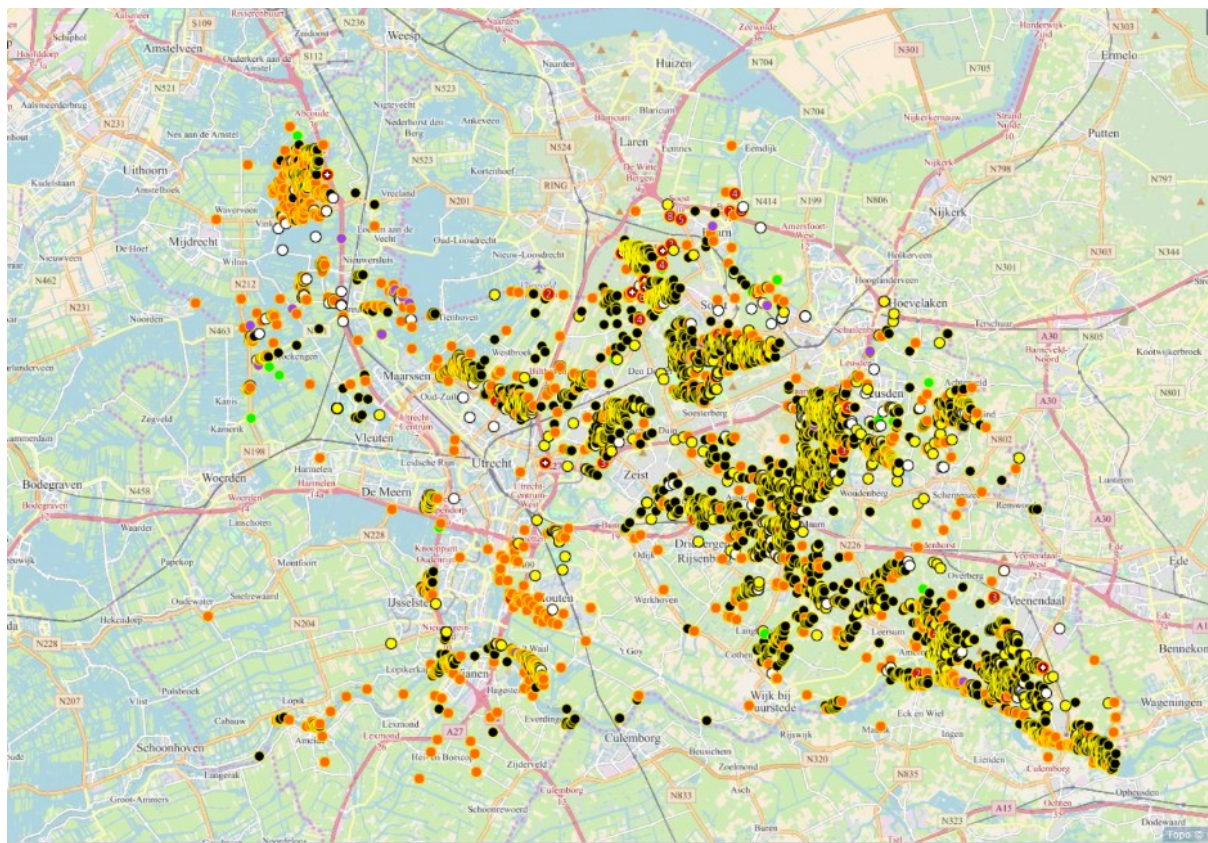
- BRS is niet het enige systeem waar meldingen van activiteiten in worden vastgelegd. De BOA-coördinator heeft geen inzicht in die systemen.
- Ook de politie speelt een rol in het buitengebied. Zij hebben namelijk de algemene taak om voor de handhaving van de rechtsorde te zorgen. Buiten deze algemene taak van ordehandhaving kijkt de politie ook specifiek naar milieudelicten, waaronder stroperij. De politie maakt geen gebruik van BRS en deze partij is apart bevestigd. Daarbij geeft de politie aan dat de kans erg klein is dat politieagenten buiten de

zogenaamde vijf groen/blauwe handhavingsdagen activiteiten hebben ontplooid in het buitengebied die een relatie hebben met de thema's van de Gezamenlijke Toezichtskalender.

- BOA's van de verschillende VTH-partners voeren hun meldingen in BRS niet altijd op dezelfde wijze in.
- De BOA's voeren meldingen over bepaalde activiteiten niet altijd juist en volledig in.
- Om de naleving van wet- en regelgeving maximaal te beïnvloeden hangt de keuze voor het in te zetten instrument af van de aard en de ernst van de overtreding, en ook het naleefgedrag van de overtreder. In de meeste gevallen zijn overtreders geïnformeerd over de regels en is er niet direct proces-verbaal gemaakt. Dit past ook meer bij de rol van gastheer.

4.1. Conclusie

Met inachtneming van bovengenoemde kanttekeningen kan op basis van het raadplegen van BRS gesteld kunnen worden, dat de thema's voor 2020 juist gekozen zijn.

Dit plaatje verkregen uit BRS laat zien dat de meeste constatering plaatsvinden op de Utrechtse Heuvelrug. Op zich is dat ook logische omdat in dit gebied de meeste BOA's actief zijn. De kaart vertoont wel een aantal witte vlekken, zoals bijvoorbeeld in de omgeving van Wijk bij Duurstede, Houten, Utrecht en Mijdrecht. De enige conclusie die hieruit getrokken kan worden, is dat er in die gebieden geen meldingen in BRS geregistreerd zijn. Dit betekent niet dat er in die gebieden geen toezicht plaatsvindt of dat er geen overtredingen plaatsvinden.

5. Gezamenlijke Toezichtskalender

5.1. Communicatie

Om ervoor te zorgen dat de regels worden nageleefd, staan verschillende instrumenten ter beschikking. Daarbij gaat het niet alleen om instrumenten, waarmee daadwerkelijk handhaving kan worden opgetreden, maar ook om instrumenten en manieren, die eveneens tot het gewenste resultaat leiden zonder dat er feitelijk handhaving wordt optreden. In het streven naar naleving van de regels is het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan communicatie en voorlichting. In 2020 is, net zoals in 2019, in de pers uitgebreid aandacht besteed aan het feit dat loslopende honden voor problemen kunnen zorgen in natuurgebieden. Zeker in het broedseizoen, wanneer veel dieren jongen krijgen. In het persbericht is ook aangegeven dat in die periode hier strenger op gecontroleerd gaat worden.

Het afgelopen jaar was het zo druk op de Utrechtse Heuvelrug en in andere natuurgebieden dat er veel drukte ontstond op de parkeerplaatsen. Vooral op de woensdagmiddag en in het weekend was de drukte soms niet te overzien. Steeds meer mensen zetten hun auto in de berm, en het aantal overtredingen nam toe. Zo lieten mensen hun honden niet aangelijnd uit, werd er veel afval achtergelaten en betraden zij rustgebieden.

Natuurorganisaties regelden zelf vaak verscherpt toezicht, maar handhaven blijkt lastig nu er door de coronacrisis zo'n grote hoeveelheid mensen richting de natuur trok en nog steeds trekt. Om die reden kwamen verschillende partijen waaronder de Veiligheidsregio via persberichten en sociale media (Twitter, Facebook) met de oproep aan mensen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen (zie vanaf pag. 19).

5.2. Getalsmatig

In 2020 vonden er 137 gezamenlijke surveillances plaats onder de vlag van het USN. De meeste van deze surveillances waren koppels, bestaande uit een groene BOA van een TBO en een BOA van de RUD Utrecht. Buiten deze surveillances vonden er ook 4 wat grotere gezamenlijke acties plaats. Daarbij vielen vooral de handhavingsacties op waar Utrechts Landschap en de local office van het politiedistrict-Oost het initiatief hadden genomen. Alle grote TBO's hebben hun rol als medetrekker opgepakt, waarbij Utrechts Landschap het meest.

5.3. Highlights

- Als trekker hebben Utrechts Landschap en Natuurmonumenten eind februari twee acties georganiseerd. Buiten de BOA's van de grotere TBO's en de RUD Utrecht deden er aan de actie ook BOA's mee van het particuliere landgoederen Den Treek, Henschoten, Recreatieschap Midden-Nederland en de gemeente Rhenen particuliere landgoederen met een eigen BOA (Sandenburg, Pijnenburg, Prattenburg, Den Treek, Henschoten) en van het recreatieschap Midden-Nederland en de gemeente Soest. Hierbij zijn relatief veel waarschuwingen en ook een aantal proces-verbalen uitgedeeld voor de prioriteiten uit de gezamenlijke Toezichtskalender
- Als medetrekker heeft Utrechts Landschap eind september een handhavingsactie georganiseerd in de regio midden Nederland. In de provincies Utrecht, Noord-Holland, Flevoland en Gelderland gingen in totaal ruim 70 personen belast met toezicht en handhaving het buitengebied in. Buiten de BOA's in de provincie Utrecht deden ook handhavingsinstanties mee uit de provincie Noord-Holland, Flevoland en Gelderland. Daarnaast liepen werkstudenten van de politie en studenten van de opleiding Handhaver Toezicht en Veiligheid (HTV) mee met de BOA's om kennis op te doen met het groen toezicht. Deze vorm van samenwerking leidt tot kruisbestuiving, verdieping, nog meer samenwerking en kennisdeling tussen de verschillende partijen, wat uiteindelijk zal leiden tot beter toezicht en handhaving in het buitengebied.

*Samenwerking tussen BOA's van partijen leidt tot kruisbestuiving, verdieping, en nog meer samenwerking en kennisdeling tussen de verschillende partijen wat uiteindelijk zal leiden tot beter toezicht en handhaving in het buitengebied.*⁶

6. Enquête t.b.v. prioritering 2021

⁶ https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/samenwerking-diverse-organisaties-om-buitengebied-te-beschermen?utm_source=Nieuwsservice&utm_campaign=1b247a9bc5-NIEUWSSERVICE&utm_medium=email&utm_term=0_63bf64868c-1b247a9bc5-404123442

Om tot een gerichte invulling van de Gezamenlijke Toezichtskalender voor 2021 te kunnen komen, is begin 2021 een enquête (bijlage 3) uitgevoerd onder alle particuliere eigenaren en terreinbeherende organisaties. De scope van de uitvraag was als volgt: (a) waar – in welke gebieden – is wanneer de urgentie voor toezicht op welke thema's het grootst en (b) welke resultaten (producten en effecten daarvan), ervaringen en leerpunten heeft het toezicht in het afgelopen jaar opgeleverd om mee te nemen in de (inhoud en uitvoering van de) Gezamenlijke Toezichtskalender voor het komend jaar?

Hierop is duidelijk en eenduidig geantwoord. Samengevat is het overzicht als volgt:

1. Naleving openstellingsregels
  - a. Loslopende honden
  - b. Fietsers*
  - c. Ruiters**
  - d. Wandelen buiten paden + betreden niet opengestelde terreinen + verblijf na zonsondergang (inclusief kamperen, hangjongeren, vuur maken, etc.)
  - e. Motorcrossers
2. Afvalstort
3. Stroperij⁷ (wild- en houtstroperij)

T.o.v. de enquête t.b.v. 2020 valt op dat overlast veroorzaakt door motorcrossers minder vaak wordt genoemd, terwijl voor vandalisme en parkeeroverlast in 2021 extra aandacht wordt gevraagd.

*In de Gezamenlijke Toezichtskalender van 2019 en 2020 werd nog gesproken over mountainbikers terwijl niet alleen deze doelgroep bedoeld werd maar feitelijk alle fietsers waaronder mountainbikers en gravelbikes (of gravelracers) die zich bevinden buiten de paden of op paden die niet voor hen zijn aangewezen of die niet in het bezit zijn van een geldig vignet.

** Voor ruiters geldt in principe hetzelfde als eerder gesteld voor MTB-ers. Zich bevinden met een paard waar dit verboden is of zonder gelding ruitervignet.

6.1. Conclusie

Het algemene beeld is dat de hierboven weergegeven top 3 van thema's provinciebreed speelt en (afgestemd) toezicht vereist: de ingevulde vragenlijsten tonen geen opmerkelijke verschillen in toezichtthema's tussen de verschillende beheerders (particulier versus grote terreinbeherende organisaties en RUD Utrecht) en ook niet tussen de verschillende gesitueerde gebieden binnen de provincie Utrecht.

De enquête had betrekking op ruim 15.000 hectare (t.o.v. 19.000 hectare in 2019) opengesteld natuurterrein en op 3.000 (ten opzichte van 1.000 hectare in 2019) niet-opengesteld terrein. En kan daarmee representatief worden genoemd, zeker wanneer e.e.a. wordt afgemeten aan de ongeveer 20.000 hectare die de provincie binnen het Subsidiestelsel Natuur en Landschap subsidieert, voornamelijk op de Utrechtse Heuvelrug.

7. Aanbevelingen

7.1. Gezamenlijke Toezichtskalender

Om ervoor te zorgen dat de uitvoering van de Gezamenlijke Toezichtskalender 2021 beter uit de verf komt, is het belangrijk dat de Toezichtskalender nog meer een gezamenlijk product wordt. Dit is of wordt bewerkstelligd door:

1. Voortaan al aan het einde van het kalenderjaar een start maken met het plannen en de taakverdeling voor het komende jaar.
2. Het draagvlak van de Gezamenlijke Toezichtskalender onder zowel de particuliere landgoedeigenaren met een eigen (vrijwillige) BOA als de particuliere landgoedeigenaren zonder eigen BOA te vergroten. Dit wordt bereikt door deze doelgroep veel meer dan nu het geval is te betrekken bij de globale planning van acties over het jaar.
3. Structureel alle betrokkenen informeren over acties die hebben plaatsgevonden. In deze terugkoppeling worden zowel de particuliere landgoedeigenaren met een eigen (vrijwillige) BOA als de particuliere landgoedeigenaren zonder eigen BOA gewezen op de mogelijkheid om via het BOA-loket feedback te geven die gebruikt kan worden voor toekomstige acties.
4. Procesafspraken maken over de verantwoording, terugkoppeling en monitoring zodat er te allen tijde zicht is op de uitvoering van de in de Gezamenlijke Toezichtskalender gekozen prioriteiten. De coördinator stelt i.s.m. de Groene regisseur eens per kwartaal een overzicht op dat inzicht geeft in

⁷ Ook het meenemen van (beschermd) planten, paddenstoelen, vruchten of dieren uit een natuurgebied valt onder stroperij

knelpunten die eventueel ontstaan, opdat hier aan de voorkant nog op gestuurd kan worden. De Groene regisseur stelt hiervoor een format op.

7.2. Coördinatie

Voor het goed/beter functioneren van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht zijn verschillende vormen van coördinatie nodig. Om dit te verbeteren worden de volgende verbeterpunten voorgesteld.

1. Wat betreft de coördinatie van de jaarlijkse enquête en evaluatie wordt als aandachtspunt aan de Groene regisseur meegegeven om meer te benadrukken wat de rol is van deze jaarlijkse enquête.
2. T.a.v. zijn rol wat betreft de coördinatie/ aanjagen en opstellen van de Gezamenlijke Toezichtskalender wordt als aandachtspunt meegegeven om partijen meer proactief en eerder in het jaar op te roepen om acties te initiëren, te monitoren en hierop aan te sturen.

7.3. BOA-loket

Uit de evaluatie blijkt dat het BOA-loket, ondanks de promotie hiervan, nog steeds onvoldoende bekend is en dat er behoefte is aan meer bekendheid over wat het BOA-loket kan betekenen, vooral voor de kleinere particuliere eigenaren zonder eigen BOA die het toezicht zelf organiseren.

1. Promotie onder de leden van UPG, Unie van Bosgroepen, Natuurcollectief Utrecht en de groene BOA's blijft een aandachtspunt. Het document dat is opgesteld en ingaat op nut en noodzaak van het BOA-loket en wat het BOA-loket kan betekenen voor de particuliere eigenaren e.a., zal deel uitmaken van deze evaluatie.
2. Eens per kwartaal geeft de BOA-coördinator een update over de werking van het BOA-loket.
3. Zie de aanbeveling bij 7.1 onder 3.

7.4. Groeimodel

2020 is vooral gebruikt om samen met de direct betrokkenen verder te werken aan de onderlinge samenwerking en deze te versterken. Waar mogelijk is bij de concrete voorbereiding en uitvoering van toezichtacties en toezichtprojecten ook afstemming en samenwerking gezocht met toezichthouders en (groene) BOA's van andere partners die binnen de provincie Utrecht werkzaam zijn. In 2020 hebben de gemeenten met eigen groene BOA's, zoals Rhenen, Baarn en Soest, zich aangesloten bij het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Hierin worden zij geïnformeerd over het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. In 2021 worden zij meer betrokken bij de Gezamenlijke Toezichtskalender en acties en projecten die worden voorbereid en uitgevoerd, en waarvoor een beroep op hun medewerking kan/zal worden gedaan.

2021 is erop gericht om te onderzoeken op welke wijze o.a. wegbeheerders, waterschappen, gemeenten, hengelsportverenigingen en faunabeheer/WBE's kunnen aansluiten bij het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht.

In de begintijd van de Corona-pandemie hoopten veel mensen dat het coronavirus gewoon zou verdwijnen, maar helaas is dat niet zo. En dat blijft waarschijnlijk ook nog wel even zo. Het Coronavirus heeft echter ook samenwerking gebracht, in het bijzonder met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en verschillende individuele gemeenten, behorende tot het Nationaalpark Utrechtse Heuvelrug (NPUH). Deze samenwerking zal verder worden uitgebouwd.

Gelet op het komende broedseizoen zijn verschillende partijen, waaronder de grote natuurbeheerders, VRU, politie, provincie en de gemeente Utrechtse Heuvelrug hierover met elkaar in gesprek gegaan. Iedereen is het eens dat het zware tijden zijn voor de natuur, terreinbeherende organisaties, particuliere landgoedeigenaren, BOA's maar ook voor de bezoekers. Alleen door goed met elkaar samen te werken, denken partijen instaat te zijn om wat aan de drukte in de natuur te kunnen doen. Er wordt gedacht aan het opstellen van een actieplan met daarin de pijlers 1) Communicatie 2) Informatie en 3) maatregelen. Partijen verwachten zeker dat een gezamenlijk aanpak de natuur zal helpen maar of het probleem in zijn geheel opgelost kan worden is van een andere orde. De insteek van de communicatieboodschap is en blijft dan ook: wees welkom, maar hou je aan de corona- en toegangsregels. Deze boodschap zal door de communicatiedeskundigen van betrokken partijen nader worden uitgewerkt zodat deze voor de gehele provincie toepasbaar zal zijn.

Eind oktober is in het bestuurlijk overleg met de Minister van J&V het plan van aanpak voor verbetering van toezicht en handhaving in het buitengebied (capaciteit, facilitering, opleiding en samenwerking) met de betrokken ministeries (LNV en J&V) besproken met als inzet te komen tot afspraken voor adequaat toezicht en handhaving in het buitengebied. Vanuit de Ambtelijke AdviesCommissies Milieu, Toezicht en Handhaving (AAC-MTH) en Vitaal Platteland (AAC-VP) wordt een vinger aan de pols gehouden wat betreft opvolging van een aantal (niet-bindende) adviezen en suggesties over hoe om te gaan met de diverse problematieken van toezicht in het buitengebied. De belangrijkste conclusie is:

- Partijen maken zich zorgen over de betrokkenheid van politie, gemeenten en kleine particuliere beheerders;

Het meest gebruikte registratiesysteem (BRS) wordt de komende periode dusdanig aangepast dat het ook kan dienen als sturingsinstrument.

Het groeimodel ziet er als volgt uit.

1. Informatie die o.a. via het BOA-loket beschikbaar komt n.a.v. de inbreng van zówel de particuliere landgoedeigenaren met een eigen (vrijwillige) BOA als de particuliere landgoedeigenaren zonder eigen BOA en van alle anderen die werken onder de vlag van het USN zal als input dienen voor toekomstige acties.
2. Waar mogelijk wordt bij de concrete voorbereiding en uitvoering van toezichtacties en toezichtprojecten in 2021 ook afstemming en samenwerking gezocht met toezichthouders en (groene) BOA's van andere partners die binnen de provincie Utrecht werkzaam zijn, zoals wegbeheerders, waterschappen, de overige gemeenten en faunabeheer/WBE's.

7.5. BOA Registratie Systeem (BRS)

Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben in het verleden voor hun eigen BOA's een richtlijn opgesteld hoe deze BOA's hun bevindingen dienen te registreren in BRS. Deze werkwijze zou ervoor kunnen zorgen dat meldingen in BRS beter geregistreerd worden. Onderzoek heeft geleerd dat deze (verouderde) richtlijn ook toepasbaar is voor de BOA's die werkzaam zijn bij andere organisaties. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en enkele leden van de IPO-werkgroep Groene Regisseurs zijn bezig om de huidige richtlijn aan te passen.

1. Indien deze beschikbaar komt, zal deze richtlijn onder de aandacht worden gebracht bij zowel de werkgevers van de BOA's als bij de BOA's zelf. Met dit initiatief wordt verwacht dat een aantal van de aangedragen kanttekeningen zal leiden tot een betere registratie van meldingen in BRS.

7.6. Registratie t.b.v. Gezamenlijke Toezichtskalender

1. Zie de aanbevelingen bij 7.1

8. Conclusie

De betrokken partners in het buitengebied hebben samen vastgesteld dat zeker in de huidige periode dat COVID-19 onder ons is, krachtenbundeling en samenwerking vereist zijn om de uitdagingen goed aan te gaan. Dat heeft geleid tot het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht. Centraal hierin staat de Gezamenlijke Toezichtskalender waar partners gecoördineerd en gezamenlijk te werk gaan met prioriteiten en activiteiten. Ondanks dat COVID-19 de samenwerking soms lastig en soms onmogelijk maakte, hebben partijen zo goed en zo kwaad als het ging, uitvoering gegeven aan de Gezamenlijke Toezichtskalender.

Op hoofdlijnen kan gesteld worden, dat veel van de geplande activiteiten van de Gezamenlijke Toezichtskalender door alle maatregelen om het virus in te dammen niet gezamenlijk zijn opgepakt, maar dat partijen daar individueel uitvoering aan hebben gegeven.

COVID-19 heeft er wel voor gezorgd dat de provincie Utrecht, natuurbeheerders en de RUD Utrecht anders zijn gaan werken dan dat zij hadden voorgenomen. Door de prioriteiten anders te leggen waren partijen, tot op zekere hoogte, in staat om met de huidige BOA-capaciteit ervoor te zorgen dat bezoekers van onze natuur konden genieten. Partijen zijn zich bewust dat zij, onder de huidige omstandigheden, de samenwerking moeten versterken met gemeenten, politie e.a. om vanuit een ieders eigen verantwoordelijkheid bezoekers veilig te laten genieten van onze mooie natuurgebieden.

Wel merken de natuurbeheerders, RUD Utrecht en de provincie op niet verantwoordelijk te zijn voor openbare orde en veiligheid. De verantwoordelijkheid voor het veiligheidsbeleid op lokaal niveau ligt bij de gemeente.

Terugkijkend op 2020 durven partijen te stellen dat de samenwerking binnen het USN ook in deze crisissituatie een duidelijke meerwaarde had, ondanks het feit dat de uitvoering van de Gezamenlijke Toezichtskalender duidelijk anders liep dan gepland.

Terugkijkend op de tweede jaar van het Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht durven partijen te stellen dat het ook in deze crisis functioneert zoals bedoeld, en dat het leidt tot een betere handhaving en samenwerking tussen de betrokken partners. Uit de opgehaalde reacties komen verder naar voren: de verbeterde operationele samenwerking, de kortere lijntjes tussen de BOA's van verschillende werkgevers en een versterking van het netwerk.

De uitkomsten van de evaluatie, de resultaten van BRS en de Gezamenlijke Toezichtskalender en de enquête laten zien dat betrokkenen op de goede weg zijn. Maar er zijn ook voldoende verbeterpunten, zoals de algehele coördinatie, de inzet van de Politie en het registeren van bevindingen in de verschillende systemen. Daar gaan partijen mee aan de slag.

Voorgesteld wordt om in de Toezichtskalender voor 2021 de naleving van de openstellingsregels, afvalstort en stroperij prioriteit te geven. Hoewel de laatste twee niet onder de systematiek van de SNL vallen, wordt voorgesteld om ook in 2021 hierin gezamenlijk op te trekken. De Gezamenlijke Toezichtskalender 2021 is als bijlage 1 opgenomen.

9. Verschillende persberichten

Provincie waarschuwt opnieuw: ga bij drukte niet de natuur in

Foto:

Caspar Hurdeman

PROVINCIE UTRECHT - De provincie Utrecht verwacht vandaag weer drukte in de natuurgebieden. Daarom worden mensen opnieuw opgeroepen alleen veilig op stap te gaan.

Het blijft vandaag droog in Utrecht en af en toe schijnt ook de zon. Tussen 11.00 en 15.00 uur wordt de meeste drukte verwacht. Daarom herhaalt de provincie de eerdere oproep: wandel in je eigen woonomgeving en check voordat je op stap gaat de zogenoemde Druktemonitor.

De afgelopen weken was het soms erg druk in natuurgebieden. Voor veel mensen is een boswandeling in het weekend een van de weinige overgebleven uitjes. De gemeente Baarn heeft al meermaals mensen moeten oproepen niet meer naar het dorp Lage Vuursche te komen, daar waren de parkeerplaatsen enkele keren overvol.

De Leusderheide op den Treek

Oproep regio Utrecht: 'pak niet de auto naar natuurgebieden'

vr 13 nov 2020, 10:08 Corona

WOUDENBERG (ANP) Wie een frisse neus wil halen, moet dat in de eigen omgeving doen. Ga zo min mogelijk met de auto naar natuurgebieden. Die oproep doet voorzitter van de Veiligheidsregio Utrecht Peter den Oudsten, ook mede namens de 26 gemeenten in de regio.

Volgens de Veiligheidsregio is het bezoek aan natuurgebieden in de regio Utrecht de afgelopen tijd zo sterk gestegen, dat er geregeld grote drukte ontstaat op parkeerplaatsen. Zeker op de woensdagmiddag en in het weekend is het druk in gebieden als de Utrechtse Heuvelrug.

Dat mensen natuurgebieden opzoeken, vindt de Veiligheidsregio gezien op de coronamaatregelen wel goed te begrijpen. „Gelegenheden als bioscopen en musea zijn immers gesloten, en activiteiten als winkelen worden afgeraden.”

Maar door de drukte zetten steeds meer mensen hun auto in de berm, bij gebrek aan een plek op de parkeerplaats. Ook neemt het aantal overtredingen, zoals het niet aangelijnd uitlaten van honden, het achterlaten van afval en het betreden van rustgebieden, toe. Natuurbeheerorganisaties hebben zelf vaak al verscherpt toezicht georganiseerd, maar dat is volgens de Veiligheidsregio niet voldoende om de druk op de gebieden te verlichten. Daarom komt die nu met de oproep.

Den Oudsten geeft aan dat de oproep ook past bij het dringende advies om reisbewegingen tot het minimum te beperken. "Ik hoop dat mensen zelf hun verantwoordelijkheid nemen en stel ieders medewerking zeer op prijs, op de eerste plaats in het belang van de gezondheid maar ook in het belang van de natuur."

Feestende jongeren en loslopende honden, groene boa's hebben hun handen vol in coronatijd

PROVINCIE UTRECHT - Loslopende honden, mountainbikers, nachtelijke bezoekers, kampvuren. Het is deze zomer veel drukker in natuurgebieden door thuisblijvende vakantievierders. Dat betekent dat groene boa's de handen deze zomer vol hebben.

"We houden toezicht in het buitengebied", vat Lex Knoops zijn werk bondig samen. Dat doet hij in een compleet groene uitrusting, die verder onder meer bestaat uit een knuppel, pepperspray, handboeien en een steekwerend vest.

"We komen ook weleens minder vriendelijk bezoek tegen. Mensen die psychisch in de war zijn. Dan moeten we ons ook zien te redden. Dan komt het tot een aanhouding en dan sta je in je eentje."

Huis te Maarn

Dat het extra druk is, merkt ook Jim van Notten. De 85-jarige bewoner van Huis te Maarn merkt dat er op zijn landgoed ook meer bezoek komt. Dat gaat over het algemeen prima.

"Dat is prettig publiek, het zijn gemotiveerde mensen die hier komen. Ze houden zich keurig aan de paden", zegt hij. Toch hoort hij 's avonds ook weleens luidruchtige jongeren.

Die treft Knoops vaker aan in de bossen rond Baarn. "Ze hebben geen school en ook geen werk, want ze werken vaak in de horeca. Dus gaan ze 's avonds met elkaar op pad. We regelmatig feesten met drank, drugs en muziek aan."

Puppy

Maar het zijn niet alleen jongeren die nu voor extra werk zorgen, zegt de boa. Zo merkt hij dat mensen het nu ook een mooie tijd vinden om een puppy aan te schaffen. "Die zijn nog niet onder appèl en gaan achter het wild aan", zegt Knoops.

Of neem mensen die nu een mountainbike aanschaffen. "Die weten vaak nog niet wat de regels zijn. Dan rijden ze over een landgoed heen, terwijl dat helemaal geen route is."

Hoewel de overlast op zijn landgoed dus nog meevalt, is Van Notten toch blij met de aanwezigheid van de boa's. "Voor ons is van belang dat er zichtbaar toezicht is", zegt hij.

En daarna wordt het vanzelf weer winter, want de drukte op zijn landgoed is seizoensgebonden. "Het beperkt zich tot de zomer en het mooie weer."

Drukke in Utrechtse natuur: 'Afstand houden lastig op parkeerplaats'

PROVINCIE UTRECHT - Het was vandaag erg druk in de natuur. Op meerdere plekken puilden parkeerplaatsen uit en stonden auto's in wegbermen geparkeerd, zoals in de bossen op de Utrechtse Heuvelrug. Tegen 17.00 uur werd het wel rustiger.

Een woordvoerder van Natuurmonumenten complimenteert de bezoekers van de bossen wel. "Er waren geen grote groepen, mensen hielden zich wel keurig aan afstand, het was prettig en gezellig, maar heel veel drukker dan normaal." De organisatie zou graag zien dat bezoekers vooral naar de natuur gaan in hun directe woonomgeving en op de fiets of te voet.

Handhavers Martijn Visch en Lex Knoops waren vandaag druk aan het werk bij de Soesterduinen. Het gebied is op zich groot genoeg voor bezoekers om afstand te houden, behalve op de parkeerplaats en de toegangswegen. "Mensen zoeken nu met de gedeeltelijke lockdown de natuur op om even een frisse neus halen. Wat we zien is dat de parkeerplaatsen heel druk worden, dat er veel auto's komen en dat die anderhalve meter niet gewaarborgd kan worden tussen de bezoekers."

Terwijl de handhavers de duinen inlopen komen ze een grote groep sporters tegen. Handhaver Martijn van de gemeente Soest spreekt de instructeur aan. Hij heeft met vijftien mensen in de duinen gesport, maar de man heeft zijn huiswerk gedaan. "Ik heb met het RIVM gebeld en elke werknemer heeft net een iets andere interpretatie van de regels."

De handhavers krijgen te horen dat je best met vijftien man kan sporten als je die dan maar weer onderverdeelt in kleine groepjes van vier personen en meer afstand houdt dan anderhalve meter. Visch geeft de sportinstructeur geen boete.

Lex is handhaver bij de provincie. Hij komt soms de gekste dingen tegen, zoals een echtpaar uit Friesland met een camper. Ze kamperen op de parkeerplaats bij de Soesterduinen, maar dat is niet de bedoeling. "Normaal gesproken gaan ze naar het buitenland en dat kan nu niet. Dus die staan dan hier op de parkeerplaats." Knoops

heeft de Friezen weggestuurd. "Het is niet de bedoeling dat het hier een camping wordt."

Intussen staat Martijn stil en is druk met zijn telefoon. Hij is de druktemonitor aan het invullen. Lex legt uit dat dat heel belangrijk is. "De parkeerplaats begint wel aardig vol te lopen. We zien toch wel dat mensen bij de auto blijven staan met de hond en nog even blijven kletsen. Dan moeten we toch wel regelmatig even ingrijpen van 'ga naar je auto toe en hou die anderhalve meter in acht'. Mensen proberen er wel op te letten, maar wij moeten ze er wel weer even op wijzen."

Ook de parkeerplaatsen bij de Kaapse Bossen en in Lage Vuursche stonden aan het begin van de middag zo goed als vol. De gemeente Baarn zette verkeersregelaars in om de boel in goede banen te leiden.

Boswachter Rein Zwaan is blij met bezoekers, maar is ook bevreesd voor de drukte in de komende dagen. © William Hoogteyling

Boswachters waarschuwen: vermijd drukte, kom niet tussen 11 en 15 uur

Boswachters zetten zich schrap voor opnieuw megadrukke in de bossen rond Utrecht. Komend weekeinde wordt matige vorst met een zonnetje verwacht. Ideaal wandel- en fietsweer. Maar boswachter Rein Zwaan waarschuwt: kom niet tussen 11 en 15 uur, we kunnen het gewoon niet aan.